

Dönem : 4
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 76

Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimî Ürdün Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli İlişkileri Düzenleyen Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Adalet Komisyonları Raporları (1/63)

T. C.

Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Başkanlığı
Sayı : 71-1639/1624

13 . 3 . 1974

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 25 . 2 . 1974 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimî Ürdün Krallığı arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli İlişkileri Düzenleyen Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı» ve gerekçesi ile eski Sözleşme ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygıyla arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

G E R E K Ç E

13 Eylül 1971 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimî Ürdün Krallığı arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli İlişkileri Düzenleyen Sözleşme» ile iki ülke arasındaki mevcut dostluk bağlarının daha da gelişmesi sağlanmış olacaktır.

Anılan Sözleşme adli makamlarımızın görevlerini daha iyi yerine getirmesine ve vatandaşlarımızın işlerinin daha kolayca görülmesine yardım edecektir.

Bu Sözleşme ile Âkit Taraflardan her birinin uyrukları diğerinin ülkesinde, şahıs ve mallarının himayesi hususunda, o ülkenin vatandaşlarının mazhar olduğu himayeden yararlanacaktır. Bu kişiler, mahallî mahkemelere serbestçe müracaat edebilecekler ve aynı şartlar ve formalitelere tabi olmak suretiyle dava açabileceklerdir.

Her iki uyrukları açacakları davalar için teminat vermekten muaf tutulacaklardır. Mahkeme kararları, masraf ödenmesine lüzum kalmadan infaz edilecektir.

Âkit Taraf uyrukları, karşılıklı olarak, adli müzaheretten yararlanacaklardır.

Hukukî ve ticarî konulardaki evrakın tebliği diplomatik yollardan yapılacaktır. Aynı konulardaki adli muamelenin icrasını, istinabe yoluyla, tarafların adli makamları yek diğerinin ilgili makamından isteyebilecektir.

İşbu Sözleşme, onay belgelerinin teatisinden bir ay geçtikten sonra yürürlüğe girecek ve Âkit Taraflardan birinin yazılı ihbar tarihinden altı ay geçtikten sonra feshedilebilecektir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Dışışleri Komisyonu
Esas No. : 1/63
Karar No. : 10

15 . 5 . 1974

Yüksek Başkanlığa

«Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimî Ürdün Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli İlişkileri Düzenleyen Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ilgili Bakanlık temsilcilerinin de katılmalarıyla, Komisyonumuzda incelenip görüşülmüştür.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmeler sonunda, gerekçede açıklanan hususlar Komisyonumuzca da uygun mütalaa edilmiş ve adı geçen tasarının aynen kabul edilmesine, 9 Mayıs 1974 günlü toplantıda karar verilmiştir.

Adalet Komisyonuna havale edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı
Zonguldak
C. Karakaş

Başkanvekili
Zonguldak
M. Z. Okur

Sözcü
İstanbul
R. Ülker

Kâtip
Konya
A. Kökbudak

Ankara
S. Selek

Bursa
M. Emekli

İstanbul
H. Aksay

İstanbul
C. Süer

İstanbul
H. Ülman

Adalet Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/63
Karar No. : 19

13 . 6 . 1974

Yüksek Başkanlığa

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 25 . 2 . 1974 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimî Ürdün Krallığı Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli İlişkileri Düzenleyen Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuza havale olunmakla tetkik ve müzakere edilmiştir.

Tasarı gerekçesini uygun mütalaa eden Komisyonumuz Kanun Tasarısının aynen kabulüne karar vermiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere işbu rapor saygıyla sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı
Sinop
Y. Oğuz

Başkanvekili
İstanbul
A. D. Öztunç

Sözcü
Çorum
Y. Hatiboğlu

Kâtip
Tunceli
S. Yıldırım

Adana
B. Köksal
İmzada bulunamadı

Ankara
M. Alıcı

İstanbul
İ. Özbay

Ankara
İ. H. Köylüoğlu
İmzada bulunamadı

Kars
Y. Bozkurt

Kayseri
S. İmamoğlu
İmzada bulunamadı

Kırklareli
M. Atagün

Nevşehir
M. S. Dörtkol

Nevşehir
M. Z. Tekiner

Siirt
A. Cartı

Urfa
N. Cevheri
İmzada bulunamadı

Urfa
C. Paydaş

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimî Ürdün Krallığı arasında Hukukî ve Ticarî konularda Adli ilişkileri düzenleyen Sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 13 Eylül 1971 tarihinde Ankara'da imzalanan, Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimî Ürdün Krallığı arasında Hukukî ve Ticarî konularda Adli ilişkileri düzenleyen Sözleşmenin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

25 . 2 . 1974

Başbakan <i>B. Ecevit</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>N. Erbakan</i>	Devlet Bakanı <i>O. Eryüboğlu</i>	Devlet Bakanı <i>İ. H. Birler</i>
Devlet Bakanı <i>S. A. Emre</i>	Adalet Bakanı <i>Ş. Kazan</i>	Millî Savunma Bakanı <i>H. Işık</i>	İçişleri Bakanı <i>O. Asiltürk</i>
Dışişleri Bakanı Y. <i>H. Işık</i>	Maliye Bakanı <i>D. Baykal</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>M. Üstündağ</i>	Bayındırlık Bakanı <i>E. Çevikçe</i>
Ticaret Bakanı <i>F. Adak</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>S. Cizrelioğlu</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>M. Türkmenoğlu</i>	Gıda - Tarım ve H. Bakanı <i>K. Özal</i>
Ulaştırma Bakanı <i>F. Güley</i>	Çalışma Bakanı <i>Ö. Sav</i>	Sanayi ve Tek. Bakanı <i>A. Doğru</i>	En. ve Tab. Kay. Bakanı <i>C. Kayra</i>
Turizm ve Tan. Bakanı <i>O. Birgit</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>A. Topuz</i>	Köy İş. ve Koop. Bakanı <i>M. Ok</i>	Orman Bakanı <i>A. Şener</i>
Gençlik ve Spor Bakanı <i>M. Y. Mete</i>			

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE HAŞİMİ ÜRDÜN KRALLIĞI ARASINDA HUKUKİ VE TİCARİ
KONULARDA ADLİ İLİŞKİLERİ DÜZENLEYEN SÖZLEŞME

Türkiye Cumhuriyeti ile Haşimî Ürdün Krallığı, Ürdün'de Türk ve Türkiye'de Ürdün uyruklularının Hukukî ve Ticarî Konularda Adlî Korunmasının ve iki memleket adlî makamlarının karşılıklı yardımlaşmalarını düzenlemek arzusuyla bu konuda bir Sözleşme aktetmeğe karar vermişler ve

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti,

Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk ve Muhtelit Hukuk Dairesi Reisi Ortaelçi Bay Semih Baran'ı Haşimî Ürdün Krallığı Hükümeti,

Ankara Büyükelçisi Ekselâns Dr. Hazem Zeki Nusseibeh'i

Yetkili temsilcileri olarak atamışlardır.

Bu temsilciler usulüne uygun ve geçerli yetki belgelerini gösterdikten sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır.

MADDE — 1

Eşit Muamele

Âkit Taraflardan her birinin uyrukları diğerinin ülkesinde şahıs ve mallarının adlî korunması konusunda diğer Âkit Taraf uyruklarına bahsedilen korunmadan yararlanacaklardır. Bunlar, mahkemelere serbestçe başvurabilecekler ve aynı şartlar ile usullere tabi olarak dava açabileceklerdir.

MADDE — 2

Masraf için teminat

(Cautio Judicatum Solvi)

Âkit Taraflardan her birinin Türkiye veya Ürdün'de oturan ve diğer Taraf mahkemelerinde davacı veya müdahil olan uyrukları, gerek yabancı sıfatları, gerek o memlekette ikametgâh veya meskenleri bulunmaması nedeniyle, hiç bir masraf teminatı göstermeye tabi tutulmayacaklardır.

MADDE — 3

Gerek ikinci madde, gerek davanın açıldığı Tarafın kanunları gereğince, mahkeme masrafları için teminat göstermekten muaf olan davacı veyahut müdahil aleyhine, mahkeme masrafları ile ilgili olarak Âkit Taraflardan birinin ülkesinde verilmiş olan hükümler diplomatik kanaldan yapılacak talep üzerine diğer Âkit Tarafın yetkili mercisine masrafsız tenfiz olunacaklardır.

Aynı kaide, mahkeme masrafları tutarının bilâhara tespit edileceği hakkındaki adlî kararlar için de caidir.

MADDE — 4

Tenfiz talebi hakkında karar vermeye yetkili makam, tarafları dinlemeden sadece aşağıdaki hususları inceleyecektir :

1. Kararın, verildiği Devletin kanununa göre kesinleşmiş hüküm halini kazanıp kazanmadığı,
2. Kararın hüküm fıkrasına, talep eden Tarafın diplomatik veya konsolosluk memuru tarafından onaylı ve talep edilen Devletin dilinde yazılmış bir tercümesinin bağlı bulunup bulunmadığı.

İşbu maddenin birinci fıkrasında öngörülen şartların tahakkuku için talep eden Devletin yetkili makamının kararın kesinleşmiş hüküm halini kazandığını gösterir yazılı bir beyanı yeterli

olacaktır. Bu makamın yetkisi talep eden Tarafın Adalet Bakanlığınca tasdik edilecektir. Sözü geçen beyan ile tasdikname ikinci fıkra uyarınca tercüme edilecektir.

Talep eden Taraf istediği takdirde, tenfiz talebi hakkında karar vermeğe yetkili makam, bu maddenin 2 nci fıkrasında öngörülen masraf ve ücretleri de takdir edecektir.

MADDE — 5

Meccanî Adli Yardım

Taraflardan birinin uyrukları olup diğer Âkit Tarafın ülkesinde oturanlar o Âkit Tarafın uyruklarıyla aynı şartlar dahilinde meccanî adli yardımdan yararlanacaklardır.

MADDE — 6

Yoksulluk belgesi, adli yardım talep eden şahsın ikametgâhındaki, böyle bir ikametgâh yok ise halihazırda oturduğu yerdeki makamlar tarafından verilecektir. Talep eden şahıs Âkit Taraflardan herhangi birinin ülkesinde oturmuyorsa, uyruklüğünü taşıdığı Devletin diplomatik veya konsolosluk memurunca verilecek bir belge yeterli olacaktır.

Adli yardım talep eden şahıs yardım talep edilen memlekette oturmuyorsa, yoksulluk belgesi, belgenin ibraz olunacağı memleketin diplomatik veya konsolosluk memurunca harca tabi olmadan onaylanacaktır.

MADDE — 7

Yoksulluk belgesini vermeğe yetkili makam, talep eden şahsın malî durumu hakkında diğer Âkit Tarafın makamlarından bilgi isteyebilecektir.

Meccanî adli yardım talebi hakkında karar vermekle görevli makam, yoksulluk belgesini ve diğer Âkit Taraf makamlarıca verilen bilgileri, yetkilerinin sınırı çerçevesinde incelemek ve gerekli gördüğü takdirde, tamamlayıcı bilgi istemek hakkını haiz olacaktır.

MADDE — 8

Adli evrakın tebliği

Hukukî ve ticarî konularda Âkit Taraflardan birinin makamlarından çıkan ve diğer Âkit Tarafın ülkesinde oturan şahıslara muhatap evrakın tebliği diplomatik yoldan yapılacaktır. Talepname, gönderilen evrakın çıktığı makamı, tarafların isim ve sıfatlarını, muhatabının isim ve adresini ve evrakın mahiyetini gösterir bilgiyi kapsayacak ve talep edilen Tarafın dilinde veya İngilizce olarak düzenlenecektir.

Bu talepnameye, 4 ncü maddenin 2 nci fıkrasındaki kaide uyarınca tebliğ edilecek evrakın onaylı bir tercümesi de eklenecektir.

Kendisinden tebliği yapması istenilen makam, bu konuda yetkili değil ise, talepnameyi doğrudan doğruya yetkili makama iletacaktır.

MADDE — 9

Âkit Taraflardan birinin talebi üzerine, diğer Taraf, tebliği kendi kanununda öngörülen usule veya kendi mevzuatına aykırı olmadığı takdirde, istenilen özel bir usule göre yapar.

Talepnamenin gönderildiği makam, tebliğin yapıldığını veya yapılmadığını takdirde buna engel teşkil eden nedenleri belirten bir belgeyi diplomatik yoldan gönderecektir.

MADDE — 10

İstinabe evrakı

Hukukî ve ticarî konularda, Âkit Taraflardan birinin adli makamları, kendi mevzuatı uyarınca, diğer Âkit Tarafın yetkili makamlarından her çeşit adli işlemlerin yerine getirilmesini istinabe yoluyla talep edebilecektir.

İstinabe evrakı diplomatik yoldan gönderilecektir. Bu evraka talep edilen Âkit Tarafın dilinde veya İngilizce olarak yapılmış ve talep eden Tarafın diplomatik veya konsolosluk memuru tarafından onaylanmış bir tercümesi de eklenecektir.

İstinabe evrakının kendisine gönderildiği makam, bu konuda yetkili değilse, evrakı doğrudan doğruya yetkili makama iletacaktır.

MADDE — 11

Talep edilen makam, kendi mevzuatındaki usule göre, istinabeyi yerine getirir ve gerektiği hallerde müeyyide kullanır. Ancak, sözü geçen makam, kendi mevzuatına aykırı olmadığı takdirde, diğer tarafın talebi üzerine istinabenin yerine getirilmesinde özel bir usul uygulayabilir.

Talep eden makam isterse, ilgili Tarafın hazır bulunabilmelerini teminen anılan makama istinabenin yerine getirileceği zaman ve yer bildirilecektir.

MADDE — 12

Tebliğat ve istinabe taleplerinin yerine getirilmesinden doğan güçlükler diplomatik yollardan çözümlenecektir.

MADDE — 13

Bir tebligat veya istinabenin yerine getirilmesi, talep edilen Tarafın egemenliğine, güvenliğine veya kamu düzenine hânel getirecek nitelikte ise, anılan Taraf tebligat veya istinabe talebini reddedebilir. Bundan başka, bir istinabenin icrası, belgenin mevsubiyeti doğrulanmaz veya bu icra talep edilen Taraf ülkesinde adli mercilerin görevleri meyanında olmazsa reddolunabilir.

MADDE — 14

Talebedilen Taraf, talebeden Taraftan sadece aşağıdaki masrafların ödenmesini istemek hakkını haizdir :

1. Tanıklara ve bilirkişilere ödenen tazminat;
2. Tebligatın veya istinabenin yerine getirilmesinde özel bir usulün uygulanmasından doğan masraflar.

MADDE — 15

Âkit Taraflardan her biri, diğer Tarafın ülkesinde bulunan uyruklarına zor kullanmamak şartıyla, diplomatik veya konsolosluk memurları aracılığı ile doğrudan doğruya tebligat yapmak hakkını haizdir.

İstinabelerin yerine getirilmesinde de bu hüküm uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasında güçlükler çıktığı takdirde, Sözleşmenin 8 ve 10 ncu maddeleri hükümleri uyarınca işlem yapılacaktır.

MADDE — 16

Yürürlük ve fesih

1. Bu Sözleşme onaylanacak ve onay belgeleri Amman'da teati edilecektir.
2. Bu Sözleşme, onay belgelerinin teatisinden itibaren bir ay sonra yürürlüğe girecektir.
3. Bu Sözleşme yazılı bir ihbarla feshedilebilir. Sözleşme fesih ihbarından altı ay sonra yürürlükten kalkar.

Yukarıdaki hükümleri kabul eden Âkit Taraf temsilcileri bu Sözleşmeyi imza etmiş ve mühürlemişlerdir.

Ankara'da 13 Eylül 1971 tarihinde İngilizce olarak iki nüsha halinde düzenlenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti
adına
Semih Baran

Haşimî Ürdün Krallığı Hükümeti
adına
Dr. Hazem Zeki Nuseibeh

